

USKONTO, KATSOMUS JA KASVATUS

TIETEELLINEN AIKAKAUSKIRJA 2/2022
JOURNAL FOR THE STUDY OF RELIGION,
WORLDVIEWS, AND EDUCATION

USKONTO, KATSOMUS JA KASVATUS

TIETEELLINEN AIKAKAUSKIRJA

JOURNAL FOR THE STUDY OF RELIGION,
WORLDVIEWS, AND EDUCATION

TOIMITUS

Päätoimittaja:

Prof. TT, KM Kati Tervo-Niemelä
Itä-Suomen yliopisto
kati.tervo-niemela@uef.fi

Toimitussihteeri:

TT Isto Peltomäki
isto.peltomaki@helsinki.fi

Toimituskunta:

FT, dos. Anuleena Kimanen
TT Pekka Launonen
TT Jouko Porkka
TT Minna Valtonen

Taitto: Maija Räisänen

Paino: Oy Nord Print Ab
Ulkoasu: Saara Savusalo
Jenni Alasimin luoman
graafisen ohjeiston perusteella

ISSN 2737-0259

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Uskonto, katsomus ja kasvatustieteet on vuonna 2021 perustettu tieteellinen aikakauskirja. Julkaisun tarkoituksena on tukea ja edistää uskontojen ja katsomusten sekä kasvatuksen laaja-alaista ja monitieteistä tutkimusta. Toimitus ottaa vastaan alaan liittyviä artikkeleita ja muita kirjoituksia. Julkaisija käyttää Tieteellisten seurain valtuuskunnan vertaisarviointitunnusta ja on sitoutunut noudattamaan tunnuksen käytölle annettuja ehtoja. Aikakauskirja ilmestyy verkossa open access -julkaisuna. Julkaisija on Uskonnon, katsomuksen ja kasvatuksen tutkimusseura ry.

Religion, Worldviews, and Education is a scientific journal founded in 2021. The purpose of the publication is to support and promote wide-ranging and multidisciplinary research on religions, worldviews, and education. The editorial office receives articles and reviews related to the field. The publisher uses the peer-review label of the Federation of Finnish Learned Societies and undertakes to promote the principles of peer-review instructions. The journal is published online as an open access publication. The publisher is the Society for the Study of Religion, Worldviews, and Education.

SISÄLLYS

KIRJOITTAJAT	4
ARTICLE ABSTRACTS I ARTIKKELIEN ABSTRAKTIT	5
PÄÄKIRJOITUS	8

TIETEELLISET ARTIKKELIT

✎ <i>Risto Aikonen</i> : Ortodoksisen uskonnon etäopetus koronakeväänä 2020 ja opettajan minäpystyvyys	10
✎ <i>Heidi Toivanen & Martin Ubani</i> : Hybridiopetus rippikoulussa covid-19-pandemian aikana. Haastattelututkimus rippikouluopettajien opetuskäytänteitä koskevista käsityksistä	36
✎ <i>Kaisa Viinikka</i> : Digi & dialogi – laadullinen tutkimus uskonnonopettaja-opiskelijoiden käsityksistä tulevaisuuden osaamisesta	56

KATSAUS

<i>Saija Kronqvist</i> : Ovet auki joustavalle työlle – dialogi seurakunnan kasvatuksen kehittämisen välineenä	75
--	----

KIRJA-ARVIO

Saarelainen, Suvi-Maria, Anuleena Kimanen & Tapani Innanen (toim.) (2021): Uskonto – yhteisö – yksilö. Uskonnollinen kehitys moninaistuvassa maailmassa. Juhlakirja professori Antti Räsäsen täyttäessä 60 vuotta (Vesa Nuorva)	82
---	----

KIRJOITTAJAT

KL, FM, PTYHIOUHOS THEOLOGIAS (Kreikka), RISTO AIKONEN,
yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto

TM SAIJA KRONQVIST, kasvatuksen hiippakuntas sihteeri, työyhteisökonsultti,
Oulun hiippakunta

TT, YTM Vesa Nuorva, yliopettaja, Centria-ammattikorkeakoulu

TM HEIDI TOIVANEN, väitöskirjatutkija, Itä-Suomen yliopisto

FT, TM MARTIN UBANI, professori, Itä-Suomen yliopisto

FT, TM, YTM KAISA VIINIKKA, yliopisto-opettaja, Itä-Suomen yliopisto

ARTICLE ABSTRACTS ARTIKKELIEN ABSTRAKTIT

Risto Aikonen

In March 2020, schools switched to distance learning due to the COVID-19 pandemic. This was a completely new pedagogical implementation in the teaching culture of schools in almost all subjects in both primary and secondary education. The change in pedagogical orientation naturally affected the existing challenging teaching of the Orthodox religion. This article examines the experiences of Orthodox religion subject teachers in implementing technology-centred distance education from the perspective of self-efficacy (Bandura 1977).

According to studies (Nevgi 2000, Lakkala & Uusimäki 2011, Vuorio et al. 2021), the use of technology in teaching has been mainly passive in nature for decades. The use of activating cloud applications for processing and producing information in education was limited before the sudden pedagogical change caused by the COVID-19 pandemic.

For almost half of the teachers who responded to the survey (n=32), distance learning was a new pedagogical experience. Despite the challenging situation, the results show that Orthodox religious education teachers' self-efficacy in distance education was at a good level. They had felt successful in organising their teaching and in implementing effective pedagogical solutions to the situation. However, despite the positive experiences, distance learning was experienced as demanding.

Koronan vuoksi maaliskuussa 2020 kouluissa siirryttiin etäopetukseen. Se oli täysin uusi pedagoginen toteutustapa koulun opetuskuulttuurissa lähes kaikissa oppiaineissa sekä perusopetuksessa että lukiossa. Pedagogisen orientaation muutos koski luonnollisesti muutenkin haasteellista ortodoksien uskonnon opetusta. Tässä artikkelissa tarkastellaan ortodoksisen uskonnon aineenopettajien kokemuksia minäpystyvyyden (Bandura 1977) näkökulmasta teknologiakeskeisen etäopetuksen toteuttamisessa.

Tutkimusten mukaan (Nevgi 2000, Lakkala & Uusimäki 2011, Vuorio ym. 2021) teknologian käyttö opetuksessa on ollut vuosikymmenien ajan luonteeltaan pääasiassa passiivista. Aktivoivien, tiedon käsittelyyn ja tuottamiseen liittyvien pilvisovellusten käyttö opetuksessa on ollut vähäistä ennen Covid-19-viruksen aiheuttamaa äkillistä pedagogista muutosta.

Lähes puolelle kyselyyn vastanneille (n=32) opettajille etäopetus oli uusi pedagoginen kokemus. Tulosten perusteella on todettivassa, että ortodoksisen uskonnon opettajien minäpystyvyys oppiaineen etäopetuksessa oli hyvällä tasolla. He olivat kokeneet onnistuneensa opetuksen organisoinnissa ja tilanteen vaatimien toimivien pedagogisten ratkaisujen toteutuksessa. Myönteisistä kokemuksista huolimatta etäopetus oli kuitenkin koettu vaativaksi.

Heidi Toivanen & Martin Ubani

This article focuses on employees' of Finnish Lutheran Church perceptions of hybrid-teaching in confirmation training during the pandemic in 2020. The empirical portion is based on qualitative data collected with interviews from confirmation training teachers from Eastern Finland (N=7). The research questions were: 1. How hybrid-teaching was organised in confirmation training during the Covid-19 pandemic in 2020 and 2. What kind of specific issues concern hybrid-teaching in confirmation training. The qualitative data was analysed with content analysis. Even though hybrid-teaching was considered as problematic for reaching the goals of instruction and sense of community, it was considered a plausible supporting tool for instruction. The participants considered hybrid-instruction also a tool for enhancing diverse ways of participation and learning along with bringing the topics of instruction closer to the everyday lives of youth.

Tämä artikkeli käsittelee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden (N=7) käsityksiä hybridiopetuksesta rippikoulussa pandemian aikana vuonna 2020. Empiirinen osio pohjautuu Itä-Suomesta rippikoulunopettajilta syksyllä 2020 kerättyyn haastatteluaineistoon. Tutkimuskysymykset olivat: ”Millä tavoin hybridiopetusta järjestettiin tutkimusseurakuntien rippikouluissa covid-19-pandemian aikana vuonna 2020?” ja ”Millaisia erityiskysymyksiä liittyy hybridiopetuksen järjestämiseen rippikouluissa?”. Laadullinen aineisto analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä. Vaikka etäopetuksen nähtiin vaikeuttavan rippikoulun tavoitteiden toteutumista ja yhteisöllisyyden rakentumista, pidettiin sitä kuitenkin potentiaalisena rippikouluopetuksen tukitoimena. Sen katsottiin mahdollistavan monipuolisia osallistumisen ja oppimisen tapoja sekä rippikoulun teemojen tuomisen lähemmäs nuoren elämää.

Kaisa Viinikka

The article examined the perceptions of religious education (RE) student teachers about the competence requirements of a teacher in the future. The data includes eight interviews and 74 surveys. Theory-oriented content analysis was guided by the five dimensions of the teacher's competence areas of the research-based A Multidimensional Adapted Process Model of Teaching. In relation to the knowledge base of teaching and learning, RE student teachers emphasised the teacher's mastery of religious studies, literacy skills and digital competence. Critical thinking and creativity emerged as cognitive skills. Regarding social skills, the students highlighted particularly dialogue and consideration of diversity in teaching. The student teachers defined approachability, openness and flexibility as the RE teacher's personal orientations. On the other hand, the students had not perceptions related to teacher's professional well-being.

Artikkelissa tarkastellaan uskonnonopettajaopiskelijoiden käsityksiä uskonnonopettajalta tulevaisuudessa edellytettävästä osaamisesta. Aineisto sisältää kahdeksan uskonnonopettajaksi opiskelevan haastattelun ja 74 kyselyvastausta. Teorialähtöistä sisällönanalyysia tutkimuksessa ohjasi Moniulotteisen opettajan osaamisen (MAP) -mallin viisi opettajan osaamisalueiden ulottuvuutta. Opetuksen ja oppimisen tietoperustaan liittyvänä uskonnonopettajaopiskelijat korostivat tulevaisuudessa opettajan uskontotieteellisten sisältöjen hallintaa, lukutaitoja ja digi-osaamista. Kognitiivisina taitoina nousivat esiin kriittinen ajattelu ja luovuus. Sosiaalisista taidoista opiskelijat korostivat erityisesti dialogia ja moninaisuuden huomioimisen kykyä. Uskonnonopettajaopiskelijat määrittivät opettajan persoonalliseksi orientaatioiksi helposti lähestyttävyyden, avoimuuden ja joustavuuden. Sen sijaan opettajan ammatilliseen hyvinvointiin liittyviä käsityksiä opiskelijoilla ei ollut.